

Høringsinnspill til Prop. 1 S (2026-2027) Barne- og familiedepartementet

NHO Geneo er landsforeningen for helsenæring, velferd og oppvekst i NHO, og organiserer blant annet private leverandører av barneverntjenester langs hele tiltakskjeden.

Institusjonsplasser (Kap. 855 Statleg forvaltning av barnevernet)

Barnevernet må dimensjoneres for barnas behov. NHO Geneo vil berømme regjeringen for et viktig kursskifte i barnevernspolitikken. I statsbudsjettet for 2027 erkjenner regjeringen at det statlige barnevernet må ha tilstrekkelig kapasitet til å oppfylle bistandsplikten overfor barn som trenger hjelp, og foreslår betydelige investeringer i økt institusjonskapasitet og styrking av Bufetat

Regjeringen foreslår blant annet:

- 200 millioner kroner til økt grunnkapasitet i institusjonsbarnevernet, jf. kap. 855 post 01 og 22. Midlene skal blant annet finansiere om lag 17 nye statlige plasser og 7 plasser gjennom langsiktige rammeavtaler med private leverandører.
- 507 millioner kroner i økte bevilgninger til statlig barnevern som følge av flere barn og høyere institusjonskostnader, jf. kap. 855 post 01 og 22.
- Samlet foreslås kap. 855 styrket til 10,99 milliarder kroner i 2027.

Dette er nødvendige grep. Barn som trenger institusjonsplass, må få hjelp når behovet oppstår. Barna må settes i sentrum. Kapasiteten må dimensjoneres etter behovene til barna, ikke etter ideologiske mål om eierskap.

Kap. 858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (Positivt med langsiktige avtaler med private og ideelle aktører)

NHO Geneo registrerer med tilfredshet at regjeringen nå legger opp til økt grunnkapasitet gjennom både statlige plasser og langsiktige avtaler med private aktører. Regjeringen skriver selv at den ønsker et langsiktig og betydelig innslag av ideelle aktører, samtidig som det fortsatt vil være behov for private leverandører for å sikre kapasitet og oppfyllelse av bistandsplikten.

Dette representerer et viktig brudd med tidligere budsjetter, hvor politikken i praksis har vært innrettet mot å redusere bruken av private leverandører og bygge ned eksisterende kapasitet.

Erfaringene viser at NHO Geneo dessverre fikk rett i tidligere budsjetthøringer. Prioriteringene førte til en dramatisk økning i bistandsplikten, noe som i realiteten førte til at barn og unge i ytterst sårbare livssituasjoner, ikke fikk den hjelpen samfunnet har plikt til å gi dem.

Både Riksrevisjonens undersøkelse av institusjonsbarnevernet og Deloittes evaluering av institusjonskapasiteten på oppdrag fra Bufdir har dokumentert at reduksjonen i private plasser har bidratt til lavere samlet kapasitet, større press på bistandsplikten og økt bruk av kostbare enkeltkjøp. NHO Geneo mener regjeringen fortjener ros for å erkjenne dette og for å legge til rette for mer langsiktige samarbeidsformer mellom det offentlige, ideelle og private aktører.

Kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet (Styrket innsats for barn med sammensatte behov)

NHO Geneo støtter også regjeringens prioriteringer knyttet til barn og unge med alvorlige og sammensatte hjelpebehov.

Blant de viktigste tiltakene er:

- 45,6 millioner kroner til oppfølging av lovendringene som skal styrke institusjonenes evne til å håndtere og forebygge alvorlig eller gjentatt kriminalitet, jf. kap. 855 post 01.
- 8,5 millioner kroner til etablering av nytt MST-team i Bufetat, jf. kap. 855 post 01.
- Videreføring av helseteam og styrket helsehjelp i institusjonsbarnevernet.

Fosterhjems krisen må gis langt høyere prioritet

NHO Geneo mener samtidig at budsjettet ikke svarer godt nok på den alvorlige situasjonen på fosterhjemsområdet.

Regjeringen beskriver selv situasjonen som kritisk:

- Ved utgangen av 2025 ventet 336 barn på fosterhjem.
- Ved utgangen av første tertial 2026 ventet 339 barn fortsatt på fosterhjem. [

Bak tallene står det 339 enkeltskjebner, som ikke få den omsorgen velferdssamfunnet har forpliktet seg til å gi. For barn som allerede står i en svært krevende livssituasjon innebærer dette økt risiko for ustabilitet, flere flyttinger og forsinket hjelp. Dette er ikke akseptabelt.

Fosterhjems krisen er også et resultat av politiske beslutninger

NHO Geneo mener det er viktig å erkjenne at dagens fosterhjems krise ikke bare skyldes generelle rekrutteringsutfordringer. Krisen må også ses i sammenheng med oppfølgingen av Prop. 86 L (2021-2022), hvor Stortinget vedtok at kommunene ikke lenger skulle ha adgang til å inngå avtaler om fosterhjem med private leverandører. Under behandlingen av saken advarte NHO Geneo mot konsekvensene av dette grepet.

Det vi ser i dag er i stor grad de konsekvensene som ble varslet:

- færre familier ønsker å la seg rekruttere som fosterhjem
- færre fosterhjem ønsker å påta seg nye oppdrag
- større usikkerhet rundt veiledning, oppfølging og avlastning
- svakere støttefunksjoner for fosterfamiliene

Regjeringen peker selv i budsjettet på at utfordringen ikke først og fremst skyldes økt behov, men at rekrutteringen av fosterhjem er blitt betydelig vanskeligere.

Samtidig viser Fosterhjemsundersøkelsen 2026 at andelen fosterhjem som vil anbefale andre å bli fosterhjem, og andelen som ønsker nye oppdrag, fortsetter å falle. Dette er et alvorlig varsko.

Fosterfamiliene trenger bedre rammevilkår

NHO Geneo mener Stortinget bør styrke fosterhjemssatsingen gjennom økte bevilgninger under kap. 854 og kap. 855 og sikre:

1. Bedre økonomisk forutsigbarhet

Fosterfamilier må tilbys rammevilkår som gjør det mulig å stå i oppdraget over tid.

2. Mer veiledning og oppfølging

Det må avsettes tilstrekkelige midler til:

- spesialisert veiledning
- tett faglig oppfølging
- avlastningsordninger
- støtte ved krevende plasseringer

3. Styrket rekruttering

Det må etableres virkemidler som faktisk øker tilgangen på fosterhjem.

4. Gjenåpning for private fosterhjemsaktører

NHO Geneo anbefaler at Stortinget ber regjeringen åpne for at private virksomheter igjen kan rekruttere og formidle fosterhjem til kommunene.

Private aktører har over mange år bygget opp kompetanse, støtteapparat og rekrutteringskapasitet som det offentlige i dag ikke klarer å erstatte.

Målet må være å bruke all tilgjengelig kapasitet for å løse fosterhjems krisen og sikre at barn og unge som trenger det får mulighet til å etablere seg i trygge og stabile fosterhjem.

Oppsummert

NHO Geneo anbefaler at familie- og kulturkomiteen:

1. Støtter regjeringens styrking av institusjonsbarnevernet gjennom kap. 855, inkludert de 200 millioner kronene til økt grunnkapasitet og 507 millioner kronene til aktivitetsvekst og kostnadsøkninger.
2. Sikrer at utbyggingen skjer gjennom langsiktige avtaler med offentlige, ideelle og private leverandører.
3. Styrker fosterhjemssatsingen gjennom økte bevilgninger til rekruttering, oppfølging, veiledning og avlastning.
4. Ber regjeringen legge fram en konkret plan for å løse fosterhjems krisen.

5. Ber regjeringen åpne for at private virksomheter igjen kan rekruttere og formidle fosterhjem til kommunene.

Barn som trenger fosterhjem eller institusjonsplass kan ikke vente. Barnevernet må ha kapasitet og kompetanse til å hjelpe når behovet oppstår. Derfor må politikken bygge på det som virker, og ta i bruk all tilgjengelig kapasitet til barnas beste.

Mvh

NHO Geneo

Reidar Holst Christensen
Næringspolitisk direktør

Torbjørn Furulund
Bransjedirektør, Helse og Velferd